

Universitätsbibliothek Wuppertal

Diodori Sicvli Bibliothecæ Historicæ Libri XV

Diodorus <Siculus>

Basileæ, 1578

De Diodoro & eius scriptis brevis tractatus Henrici Stephani

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1046](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1046)

De Diodoro & eius scriptis bre-

uis tractatus Henrici
Stephani.

DIODORVS ex Agyrio urbe Siciliae ortus, non ab ea (utpote quae igno-
biliores esset fortasse) sed ab ipsa regione Sicilia cognomen accepit. nec enim
ἀγυρίων, sed σικελιώτης cognominatus fuit. Vulgo Diodorus dicitur à La-
tine scribentibus appellatur: quod Siculum Latini indifferenter tam σικελιώτην
quàm σικελόν, ut Italum tam ἰταλιώτην quàm ἰταλόν, uocasse existimen-
tur. Plinius Diodorum simpliciter nuncupat, non addito à natione cognomento. Sic &
Iustinus Martyr, item Aristophanis scholiastes. At Eusebius alicubi addit, alicubi omit-
tit. Agyrium autem nomine illam ciuitatem Siciliae, patriam Diodori, potius quàm Ar-
gyrium, aut Angyrium: (quae duae lectiones in nostris habentur exemplaribus: cum alios,
tum eundem Plinium ac Stephanum sequens. Porro se inde ortum testatur ipse in proœ-
mio totius operis pag. 3. huius uoluminis, non procul à fine, ἡμῶν γὰρ ἐστὶν ἀργυρίων. &c.

Vixit Diodorus (ut uarijs in locis ipse docet) Iulij Cæsaris temporibus. At Suidas
illum sub Augusto uixisse scribit: à ueritate tamen minimè discedens, nam Iulio Cæsari il-
lum superstitem fuisse, & Augustum eius successorem uidisse, uel ex ijs liquet quae super-
sunt ex postremo eius opere fragmentis. Et Suidas ita dicit sub Augusto eum uixisse, ut
ante illum etiam extitisse non neget. Veruntamen uiderit Suidas cur non potius dixerit
eum sub Iulio Cæsare & post eum uixisse: uel, sub Iulio Cæsare & sub Augusto. Equidem
in tempora Iulij Cæsaris se incidisse ipsemet cum alibi testatur, tum uerò in his quos sub-
iungam locis: in quibus omnibus illum Dei ornare cognomento, obiter animaduerten-
dum est. Nam libri quarti pagina 158. de Alesia urbe loquens, hæc scribit, (si modò uerba
eius rectè interpretor) Celtæ autem nostra etiam ætate ciuitatē hanc in honore & precio
habebant: tanquam uniuersæ Celticæ asylum & metropolim. Quæ quum libera & à nul-
lo expugnata ab Herculis ætate ad nostram usque permanisset, tandem à Caio Cæsare
(qui ob fortia facta Deus uocatus est) uic capta, Romanorum imperium accipere unā cū
alijs Celtis coacta fuit. Rursum lib. 5. pag. 208. de Britannia loquens, Huic prisca quidē
seculis nihil rei cum peregrino ullo exercitu fuit: (siquidem nec Bacchum, nec Herculem,
nec aliorum heroum quenquam aduersus eam exercitum duxisse accepimus) uerum no-
stri ætate C. Cæsar (ob res à se gestas Deus cognominatus) primus post hominum me-
moriā insulam subiugauit, Britannosq; debellatos Romanis tributarios reddidit. In
alio eiusdem libri loco: qui est pagina 211. scribit. Ex fluuijs autem qui in mare influunt,
maximi uidentur esse Danubius & Rhenus, quem nostra ætate Cæsar (qui Deus nuncu-
patus fuit) miro quodam & incredibili artificio ponte iunxit: quumq; suum exercitum
eò transportasset, transrhenanos Gallos subegit. Meminit uerò Iulij Cæsaris & libri 1.
pagina 4. sed eius se ætate uixisse non addens, scribit enim: In sequentibus autem uigin-
tibus libris reliquas res omnes gestas ordine collocauimus, usq; ad principium excita-
ti Romanis aduersus Celtas belli. Cuius dux C. Iulius Cæsar (qui ob res gestas Deus
uocatus fuit) maximam Celticarum gentium partem, & quidem quæ inter eas maxi-
mè bellicosæ erant, subiugauit, Romanumq; imperium ad Britannicas usq; insulas pro-
mouit. Huius gesta initium habuerunt à primo Olympiadis centesimæ & nonagesimæ
anno, archonte Athenis Herode. Eadem autem Olympiade se Aegyptum uenisse scri-
bit, pagina 29. In Aegyptū (inquit) centesima & nonagesima Olympiade peruenimus,
regnante Ptolemæo, qui nouus Bacchus appellabatur. Rursum pagina 53. Quo tempo-
re rex Ptolemæus à Romanis nondum amicus uocabatur, & populus aduenas Italos o-
mni studio ac fauore prosequeretur, ac sedulo dabat operam ne &c.

Titulus operis Diodori est βιβλιοθήκη ἰστορικὴ in nostris quidem certè exemplaribus. Eu-
sebius quoq; Euang. Præp. lib. 1 (pag. 13. editionis patris mei) dicit eum in unū opus col-
legisse uniuersam ἰστορικὴν βιβλιοθήκην. Verum idem lib. 2. pag. 33. βιβλιοθήκας numero plurali
uocat, nec addit ἰστορικὰς, scribit enim, ὅτι τὰς βιβλιοθήκας ἐπὶ ταυτοῦ ὁμοῦ συναγαγών. Itidem Iusti-
nus Martyr de eo dicit, ὅτι τὰς βιβλιοθήκας ἐπέτευσεν. Rursum Eusebius pagina 36. citat librū
quartum βιβλιοθηκῶν Diodori. Iam uerò & Plinius (nisi hic quoq; mendosa sunt exem-
plaria) βιβλιοθήκας numero plurali appellat. Cuius locum repetam paulo altius, ut intel-
ligi possit quod de hoc titulo scribit, hæc igitur eius sunt uerba in præfatione totius ope-
ris. Iam Musæ: Πανδέκτη ἐν χειρὶ διορίσθη, λεγόμενον, ἡν ἀνὰ διορίσθη, inscriptions propter quas uadimo-

Diodori patris

*Diodorus Iulij Cæsaris
& Augusti temporibus
uixit*

*Cæsar Cæsar
uocatus.*

*Plinius maximus
lib. 2. R. Cæsaris.*

Ptolemæus nouus Bacchus

Titulus operis.

Henrici Stephani tractat.

uadimonium deserui possit. At quum intraueris, dii deæq; quam nihil in mediõ inuenies. Nostri crassiores Antiquitatum, Exemplorum, Artiumque quam facetissimæ Lucubrationem puto, qui Antias ciuis erat & uocabatur, Valerius primus asserit Varro in Satyris suis Sesculyxem & Flexibulas. Apud Græcos desijt nugari Diodorus, & βιβλιοθήκας historiam suam inscripsit. Appion quidem grammaticus &c. Hactenus Plinius. At enarrator Aristophanis citat locum quendam de tripode ex Diodori libro decimosexto τῶν ἱστοριῶν βιβλιοθήκας. Vbi fortasse scripserat τῶν ἱστοριῶν βιβλιοθήκη. Nec sunt ualde ab similes hi tituli, ἱστορικὴ βιβλιοθήκη, & ἡ τῶν ἱστοριῶν βιβλιοθήκη. Iam uerò de titulo qui est apud Athenæum quid nam dicemus? citat enim ille Diodorum ἐν τοῖς περὶ βιβλιοθήκῃ. Quo tamẽ sensu opus Diodori appellari possit τῶν ἱστοριῶν βιβλιοθήκας non intelligo: ac mendũ subesse uerbis illis ἐν τοῖς περὶ existimo. Est autem locus quem citat, libro decimosexto, pag. 523. huius nostræ editionis. Porro quod ad præcedentes atinet inscriptiones, uidentur omnium simplicissima esse hæc (quæ & in nostris exemplaribus habetur) ἱστορικὴ βιβλιοθήκη. à qua non abluat ista (uti modò dixi) ἡ τῶν ἱστοριῶν βιβλιοθήκη. Nec enim aliud hisce inscriptionibus significari arbitror, quàm opus historicum ex uariorũ historicorum scriptis ita conflatum, ut unum aliorum multorum instar esse, &, tanquam bibliotheca historicis uarijs instructissima, cognitionem historiarum omne genus subministrare possit. Quum autem uocatur βιβλιοθήκη, primũ quidem subaudiendum relinqui puto adlectiuum ἱστορικῆς deinde pluralem numerum aliquid amplius significare quàm singularem: quasi non unius bibliothecæ, sed multarum bibliothecarum instar esse possit hoc opus. Quod uerò dicit Eusebius, Diodorum in unum opus collegisse bibliothecas historicas, eodem redire crediderim, intelligit enim, ut opinor, eum diuersorũ authorum scripta (tam multa ut bibliothecas implere possent) in unum opus congersisse. Idem Eusebius in proœmio libri secundi, simplicius loquens de eo. Qui (inquit) ex pluribus historias collegit: πλεονόντων τῶν ἱστορίας ἀναλεξάντων. At Iustinus Martyr (cuius modò protuli uerba) non dicit ut Eusebius. Qui bibliothecas collegit: sed, Qui contraxit, & in compendium redegit. Quod tamen dicens, nullo modo ab Eusebio dissenit, nam is alicuius opus in compendium redigit, qui nõ omnia quæ in eo sunt colligit, sed ex multis interdũ pauca, & quidem ea quæ illi uidentur esse præcipua. Nec Eusebius collectionem talem intelligit quæ totos cæterorum historicorum libros coaceruarit, sed in qua delectus, quali opus est his in rebus, adhibitus fuerit.

Hoc autem opus quod historicam bibliothecam appellari diximus, in quadraginta libros à se distributũ fuisse ipsemet in proœmio testatur, pag. 4. scribens. Ad eò ut uniuersum opus nostrum, quod quadraginta libros habet, annos mille centum triginta octo complectatur, ultra tempus rerum ante bellum Troianum gestarum. Sed animaduertendum est quosdam ex his libris esse duplices, id est, in duas partes diuisos: ut est liber primus, item decimusseptimus. Quamquam ipse author diuisionis libri decimusseptimi non meminit sed tantũ diuisionis libri primi, posteriorem enim eius inchoans partem, ita præfatur. Quum primus Diodori liber ob prolixitatem in duos libros diuisus sit, prior quidem &c. Vbi quòd scriptum sit, primus Diodori liber, non. Primus meus liber, nõ debet cui quam suspectam reddere possit hæc præfatiunculam, quasi supposititiã, nam quæ in calce eius habentur esse Diodori conuincunt, quum ibi de se non iam in tertia sed prima persona loquatur. Ut autem hic positus fuit iste titulus τῆς πρώτης, ita & supra, pag. 4. illis uerbis, περὶ αὐτῆς &c. quæ habentur continuo post proœmium: uidetur debuisse præfigi hæc inscriptio, τῆς πρώτης, sed nostris exemplaribus nihil ausi fuimus affingere. Cæterũ hinc apparet quid Volaterranũ & alios in errorẽ impulerit, citantes ex libro sexto Diodori quæ in quinto habentur. Nimirũ is cuius edita fuit pridẽ Latina horũ quinque priorum librorũ uersio (uel potius peruersio) primus opinor, cæteris ansam errandi præbuit: quĩ, ubi Diodorus posteriorem libri primi partem inchoat, libri secundi principium cõstituit: ac deinceps ubi ille initium libri secundi facit, ipse tertium inde incipere credit, & ita in librorum sequentium enumeratione pergens, ut pro quinque sex habeamus facit. Quòd si in eius manus integrum uolumen uenisset, ex quadraginta libris fortasse quinquaginta hoc modo fecisset, nec enim dubito quin ex libris qui desiderantur aliquos hic author duplicauerit. Verũ eos quibus non ipsos Diodori libros, sed eorũ tantũ interpretationem uidere contigerat, excusatione dignos merito iudicemus: at qui Græca uersauerant exemplaria, minus uenia digni uidentur. Imò uerò ne eos quidem qui Latinam duntaxat interpretationem uiderant (ac multo minus eius authorẽ) ueniam mereri dicere possumus: quũ in ea ipsa liber primus in duos libros diuisus esse scribatur. Volui

Plinius de titulo huius operis uocatum.

Joby de eadem titulo uocatum.

legimus uocatum.

Joby de eadem titulo uocatum.

Volaterranũ errorẽ.

De Diodoro & eius scriptis.

huius autem hunc errorem patefacere, propter eos etiam qui clamitant bellum hunc interpretem librum sextum habuisse, qui tamen in ijs quæ notæ sunt bibliothecis desideretur. Quod si quis aliqua ex uerè sexto libro legere cupit, habet apud Eusebium locum inde depromptum, Euang. Præp. liber secundus, pagina 38. editionis patris mei, quem in calce huius operis inueniet.

Librorum Diodori omnium quidem simul titulus est is de quo paulo antè dictum est, Historica Bibliotheca: sed quosdam ex ijs peculiare inscriptiones habuisse, ex eo conijcere possumus quod ipsemet librum quintum *ἱστορικῶν βιβλίου* inscribat, id est, ad uelbum, Insularem librum, quod uidelicet in eo de insulis agat. Atque hoc diligenter notandum est, ne si incidamus in aliquem authorem qui *ἱστορικῶν βιβλίου* eius citet, eum esse de numero librorum Historicæ bibliothecæ: inficiemur.

Argumentum huius operis in genere quidem ipse titulus declarat: sed particularim ab ipso authore exponitur, in fine paginæ 3. ubi scribit. Ex libris nostris primi quidem sex complectuntur res ante Traiani belli tempora gestas, & ea quæ fabulis tradita de eo seculo fuerunt, atque horum tres priores antiquitates barbaricas, tres posteriores Græcis fere complectuntur. Undecim autem sequentibus à Troiano bello uniuersitatem rerum gestarum, usque ad Alexandri mortem, memoriæ prodidimus. In ijs supersunt uigintitribus reliqua omnia gesta collocauimus, usque ad initium belli Romanis aduersus Celtas exorti. Hæc ille Qui autem magis particularim singulorum librorum argumentum nosse uolet, præfixa legat unicuique eorum *ἡ παράστασις*.

De temporis autem longitudine quod toto suo complectitur opere, paulò post ipse scribens, ait se id quidem tempus quod bellum Troianum antecessit, certo spatio non definire: sed à Troiano bello (Apollodorum Atheniensem sequendo) nonaginta annos usque ad Heraclidarum reditum statuere: ab hoc autem usque ad primam Olympiadem trecentos uiginti octo, à Lacedæmoniorum regibus tempora computando. Postremò à prima Olympiade usque ad Celtici belli initium (quo suam historiam clausit) septingentos triginta annos. Adeò ut uniuersum opus, quod quadraginta libros habet, spatium annorum mille centum triginta octo complectatur, etiam tempore rerum ante Troianum bellum gestarum excepto.

Cæterum ad uniuersalem historiam in unum opus includendam se desiderio iuuantorum lectorum impulsus, & nec laboris ad id necessarij magnitudine, nec temporis longitudine deterritus fuisse, in proœmio suo testatur, ubi etiam ait facile & promptum omnibus fore ex eiusmodi opere, tanquam ex uberrimo fonte, quæ ad usum institutum pertinent haurire, contra uerò euoluere sparsas per uarios libros historias (eorum uidelicet qui propria gentis aut ciuitatis unius gesta seorsum tractauerint) præterquam quod laboriosum sit, & ad perspicuam rerum intelligentiam perincommodum, non cuiusuis esse, quod nimirum non omnibus tot datum sit uolumina nancisci. De ergo totos triginta annos in hoc opus insumpsisse, & bonam Europæ atque Asiæ partem magnis cum ærumnis periculis quæ peragrasse scribit, quod locorum ignorantem sciret nonnullos ex celeberrimis etiam historicis in errores uarios impulsisse. Quibus hæc subiungit, Adminiculum autem nobis ad hoc inceptum fuit, ante omnia quidem huius argumenti pertractandi cupiditas (per quam omnibus mortalibus etiam quod alioqui nulla ratione effici posse uidetur, effectum redditur) deinde uero suppeditata Romæ omnium rerum quæ ad huius argumenti tractationem faciebant abundantia & copia. Quum enim urbs hæc adeò supra omnes alias emineat, ut eius potentia usque ad extremos orbis terminos pertingat, expeditissima & plurima nobis adminicula subministrat, utpote qui eius incolæ longo tempore fuerimus. Nos enim ex Argyrio urbe Siciliæ orti, & propter commercium quod nobis cum Romanis in insula uersantibus erat, magnam linguæ Romanæ cognitionem adepti, omnia huius imperij gesta ex uetustis quæ apud illos asseruantur monumentis desumpsimus. Et hæc quidem hoc loco Diodorus. alibi autem Ephori exemplo *σε νομῶν τῶν πάλαι* memoriæ mādasse scribit.

Apud Diodorum concisiones crebræ aut longæ, sicut apud alios multos historicos quærendæ non sunt: utpote quas ipse in illis repræhendat. Ait enim eas narrationis cursum interrompere, & lectorem auidè in cognitione historiæ ulterius progredientem remorari. Inuehitur quæ in eos intempestiuè, suam eloquentiam in historia scribenda ostentans, atque ubi tot conciones orationesque rhetoricis pigmentis aspersæ infarciuntur hi-

Libri quintus de insulis

De quatuordecim libris

Imperium longitudinis

Diodorus cum uniuersalem

Quæ per Diodorum fuerunt

Henrici Stephani tractat.

tur historiae totam historiam esse concionem accessionum scribit. Perinde est autem ac si diceret, ipsam historiam, quae est τὸ ἔργον fieri τὸ πᾶρρηγον: contra uero conciones, quae esse debent uelut τὸ πᾶρρηγον, tractari tanquam ipsum ἔργον. Vbi autem locum habeant conciones, & quis earum debeat esse modus, declarat. An uero & in Thucydidem cadat haec reprehensio, uiderint alij.

Res gestas tam diligenter & accurate atque adeo exacte temporibus distinguit, ut hac in re palmam inter historicos obtinuisse credatur. Porro quod modo ἀρχόντων, modo consulum, interdum utrorumque simul nomina secus apud eum quam apud alios scripta reperiuntur, ea uero scripturae diuersitas debeat ne ipsis authoribus imputari, an ijs, qui libros eorum descripserunt librarijs, saepe dubium relinquitur. Sunt quidem certè loci nonnulli in quibus tanta est diuersitas, ut eam ipsis authoribus liqueat esse imputandam. Verum quod ad temporum rationem attinet, peculiare est hoc Diodoro, non solum ἀρχόντων & consulum, sed & uirorum doctrina illustrium nominibus ea signare. Interdum etiam tempus quod describit, esse id ait a quo hic uel ille suam sit orsus historiam, simul & tempus in quod ea desinat significans. Exempla sunt pag 258. & 306 & 387. praeterea pag. 390. & 420. item 421. item 442. Multos uero simul enumerat pag. 497. Alios omnes longum foret adnotare locos.

Hoc insuper Diodoro usitatum est, suis narrationibus clausulam, quae aut laudem aut uituperium contineat, imponere, nam ut, siquid insigni cum prudentia aut fortitudine gestum est, summis laudibus authorem huius rei prosequitur, ita si quo in facto insignis temeritas, uel ignauia, uel improbitas se prodit, male accipere uerbis authorem eius solitus est. Cuius suae consuetudinis cum alibi, tum in libri decimi quinti proemio meminit. Praeterea lib 15 pagina 503. morem institutumque suum esse dicit, fortis alicuius uiri morte commemorata, laudes eius subiungere. Et quidem ut ibi in Epaminonda hoc facit, ita & paulo ante secerat in Pelopida, pagina 499. Modum interim tam in laudationibus quam uituperationibus tenet, & ne in eandem in quam Timæus reprehensionem incurrat, sedulo cauet, nam propter crebras ac longas ἐπιτιμίας, Timæum fuisse uocatum Epitimæum, ipse quodam loco scribit.

Est etiam mos hic Diodori (qui praecipue commendare scripta eius pijs omnibus debet) ut rerum multarum euentus, quos alij historici fortunae imputarent, diuinæ prouidentiae adscribat, ut pagina 240. Et Tennem praeter spem omnium, Dei alicuius prouidentia seruatum, regno insulae potitum fuisse. Sic pagina 541. Nam qui in templum confugerant, quum se deorum ope seruatum iri sperassent, contra diuina prouidentia factum est ut supplicio sacrilegis digno afficerentur. Huc autem pertinent & hi loci, qui item pietatem eius (qualis in ethnicum hominem cadere potuit) testantur, ut pagina 488. Hi ergo, tanquam aliquo Deo ipsis offenso, iustas & debitas poenas luerunt. Item 526. Quum autem exire inde non posset, cruciatuque se captum manentes formidaret, seipsum praecipitauit: acque hoc modo dans numini poenas, uitam finiuit. Et 544. Qui ergo numen contemnere ausierant, eo quo diximus modo puniti a dijs fuerunt. Quodam etiam loco, infortunia quae narrat, physicos quidem inter naturales & coactos rerum euentus annumerare ait: at eos qui pijs sint erga deos, interpretari a dijs inuectas esse calamitates illas aduersus eos qui numen ipsorum uiolessent. Iam uero & principibus nonnullis suam erga Deum pietatem promoti eorum imperij causam fuisse perhibet. Pudeat pudeat ergo Christianos quosdam, in suis historicis scriptis omnia fortunae tribuentes, ethnicos uerbis (utinam non etiam mente) comperiri.

Diodori autem idioma unusquisque assidua eius scriptotum lectione cognoscere poterit, quod cognitum ad multos in ijs emendandos locos, multos item alioqui perobscuros intelligendos, itemque ad amouendam falsam suspensionem de librorum quibusdam in locis fide, plurimum adiumenti attulerit. Quicumque enim nouus scriptoris huius lector erit (etiamsi alioqui in lectione aliorum omnium exercitatus sit) futurum ut ei noua multa occurrant, praemonitum uolo.

Hoc addam, elogia de Diodoro uel potius Diodori scriptis extare apud Iustinum Martyrem & Eusebium Pamphili pulcherrima. Nam ille celeberrimum Graecorum historicorum eum appellat: hic autem illustrem uirum eum esse dicit, & de cuius doctrina omnium philosophiae studiosorum magna sit opinio. Subiungitque paulo post notiora Graecis esse Diodori, quam aliorum scripta. Quae quidem ego afferens ad ornandum

*modum cum palmam
morsus.*

*Diodoro quod in subinde
suis locis usitatum.*

proes diuinae piet.

exempla tuae pietatis.

*in hunc modum uerbis
comperiri.*

Diodori idiomata quae.

legem Diodori.

De Diodoro & eius scriptis.

nam Diodorum elogia, idem propemodum facere mihi uideor ac si faces soli ad eum illustrandum admouerem. Quantum enim solis lumen inter stellas, tantum inter omnes quotquot ad nostra tempora peruenerunt historicos (si utilitatis potius quam uoluptatis aurium habenda sit ratio) noster hic Diodorus eminere dici potest. Ac quanto uniuersus orbis ciuitate aut gente una est capacior atque amplior, tanto maior est scriptorum Diodori (si eorum argumentum spectemus) quam ullius eorum qui extant historicorum amplitudo. Nam quum ex aliorum uno quoque, tanquam ex riuisulo gentis unius aut ciuitatis aut principis gesta hauriamus: ex hoc, tanquam uberrimo fonte, uel potius patentissimo flumine, omnium ferè totius habitabilis orbis gentium, & particulatim quarundam etiam illustrium ciuitatum res gestas haurire possumus. Etenim mihi laudare aggresso Diodorum id obijciendum quispiam existimaret, quod olim ei qui laudare Herculem parabat obiectum fuit. Ecquis eum accusat? Sed aliter profecto se res habet. Extat enim eius, licet tribus tantum constans uerbis, grauissima tamen accusatio, quæ temporis quidem uetustate non nititur, nec eius se autoritate tuetur: sed accusatoris autoritate fortasse niti posse uidebitur. Is enim fuit Lodoicus Viues, qui nostro seculo natus, Hispaniæ suæ maximum decus & lumen ob doctrinam extitit. Eius hæc leguntur (& quidem cum applausu à quibusdam leguntur) uerba. Diodorus Siculus ab inundatione quæ sub Ogyge fuit rege Bæotia, ad sua tempora, id est, ad C. Cæsarem dictatorem, historiam deducit, quem Plinius nescio qua de causa dicat primum apud Græcos desisse nugari: quum nihil sit eo nugacius. Nisi forsan quod nullum operi suo illecebrosum aut magnificum titulum intulerit, sed inscripserit tantum Bibliothecam. Hæc Viues: nimirum nugari dicens Diodorum propter fabulosas quas prioribus libris tractat antiquitates. Quasi uero hic dum *παλαιὰ μυθολογία* appellat, legitimam excusationem apud lectores æquos non haberet. Equidem si quicumque fabulosas antiquitates literis mandauerunt, talem criminationem à posteris formidassent, quali Viues onerat Diodorum, quid nam ad intelligendas saltem poetarum fabulas relictum nobis adiumentum fuisset? Adde quod huiusmodi *ἀρχαιολογία*, licet fabulosæ uocentur, non usquequaque tamen fabulosæ sunt (earum autem bonam partem quæ à poetis manarunt excipio) sed penitus in eas introspectiuis, quandam ueritatis uelut scintillam sæpenumero inter densas mendaciorum tenebras inuenire possumus. Exempla sunt in promptu. Etenim quàm fabulosa & futilia putamus ethnicis uisa fuisse quæ de Mose cũ alij tum Hecataeus & Alexander Polyhistor memoriæ prodiderunt? Atqui bonam eorum partem quæ de seipso Moses scripsit, in illis habemus: adeo ut non historiam illam finxisse, sed tantummodo historiæ illi affinxisse multa dici possint. Quid aliud quàm delirantium somnia esse existimarunt ethnici ferè omnes quæ Berossus, quæ Hieronymus Aegyptius, quæ Mnaseas, quæ Abydenus de diluuiio scripta reliquerunt? Quotuisque historicæ Abydeni narrationi de turri ea quam uulgus turrim Babel à loci nomine appellat, plus fidei quàm anilibus fabulis tribuendum putauit? Atqui ex sacris literis aperte cognoscimus ita fabulosa esse illa, ut ueritatis lumen, inter densas mendaciorum uelut nubes, quosdam tenues radios adhuc micantes habeat. Etenim si quis scripta eorum de diluuiio & de illa turri cum scriptis Mosis conferat, falsa quidem in illorum scriptis esse quamplurima, si particulatim examinentur, sed in summis (ut ita loquar) historiæ capitibus conuenire illis cum Mose comperiet. Iam uerò quod in his accidit prisca seculi historiis, cur non & in alijs accidere potuisse suspicabimur? Tantum abest igitur ut eos qui nobis *ἀρχαιολογίας* tradunt, mendacijs protinus habere suspectos debeamus, ut ne poetarum quidem fabulas (de multis, non de omnibus loquor) in totum fabulas esse dicere satis pudenter possimus. Cuius etiam rei testimonium in modo dictis historiis locupletissimum certissimumque habemus. Nam quid de diluuiio, quid de turri illa Moses scriptum reliquerit, omnes ad unum scimus: certè, si non uano Christianorum titulo gloriamur, scire debemus. Superest igitur, quid ethnici antiquitatum scriptores, quid poetæ ipsidem de rebus tradiderint posteris intelligere. Primum quod attinet ad diluuium, seruatum quidem fuisse uirum quendam, uno consensu omnes tradunt, sed nomen eius apud unum tantum (eorum quos legerim) inuenitur, terrarum Assyriacarum scriptorem Abydenum. Qui tamen pro Noe Sifithrum nescio quæ, pro Iehoua Saturnum nobis memorat. Quid poetæ? nonne & ipsi diluuij meminerunt, & Deucalione ac Pyrrha lapidum in orbè iactatione, ceu in uolucris, maxime me-

Diodori dignitas

Lodoicus Viues scriptor Diodori.

Stigmatum Diodori dicitur

Berosus Hieronymus Aegyptius Mnaseas Abydenus.

Stigmatum uirum quendam diluuii quod Sifithrum pro Noe Sifithrum meminerunt

morabi-

Henrici Stephani tractat.

*Abydenus qd de turri
Babilonica scriptum
reliquit.*

memorabilem historiam nobis texerunt? Haecenus de diluuiio. Ad illam turrim *opari-*
воини ueniamus, & quid de illa idem Abydenus scripserit audiamus. Illi (inquit) quos
primos terra edidit homines, ob robusta uastaque corpora elati, quum dies superio-
res euadere in animo haberent, immensae altitudinis turrim aedificare coeperunt. Quum
que iam parum abesset quin ad coelum usque pertingeret, uenti dijs opitulantes machi-
nam illam disturbarunt. atque huius ruine reliquias Babylona esse quidam crediderunt.
Cæterum quum ad eum usque diem uno eodemque sermone usi omnes fuissent: deo-
rum numine factum est ut alij aliam linguam haberent. Postea autem Saturno cum Ti-
tanibus ortum est bellum. Hæc illæ. Alius autem gigantes qui ex diluuiio euaserant
Babylonem condidisse scribit. Vbi quum illam historijs celebratam turrim extruxis-
sent, eamque diuina potentia subruisset, per uniuersam terram eos dispergi coepisse. Quo
siquis ea retulerit quæ de gigantibus poetæ cecinerunt (quis autem eo referenda non
uidet?) postquam legerit, gigantes regnum cœleste affectasse, montesque montibus su-
perposuisse, scalam qua conscendi cœlum posset molientes, an à uerissima historia fabu-
lulam hanc manasse, uel potius, fabulam hanc ueritatis ueluti fundamento superstru-
tam esse inficiari audebit? Ac si per se hanc spectaris, quid mendacius, quid uanius,
quid nugacius fingi aut cogitari potest? Hæc (& alia quorum confi-
deratio uirum iudicio præditum decebat) si considerasset
**Viues, non tam aperte, dum Diodorum nuga-
gacem appellat, nugatus ipse-
met fuisset.**